

EROI MARINARI DIN PRIMUL RĂZBOI MONDIAL. LOCOTENENTUL REMUS LEPRI*

dr. Andreea ATANASIU-CROITORU**

Abstract

In the First World War, the Navy lost many ships and many more were damaged. Also, the human losses were great. Some were killed by enemy fire, but some deaths were caused by the explosion of our own mines. Soldiers and ships alike were rewarded with medals after the Great War and some ships received the name of those heroes. One of these heroes was Lieutenant Remus Lepri.

Keywords: the First World War, the Navy, heroes, river mines, Lieutenant Remus Lepri

*

Primul an de război, 1916, a constituit începutul unei perioade de grea încercare pentru forțele combatante ale României. Au fost pierdute vieți omenești și distruse destine, față de care pierderile materiale aproape că nici nu mai contează.

În semn de respect și apreciere pentru eroii ce și-au dat viața în timpul primei conflagrații mondiale, statul român le-a acordat acestora cele mai înalte distincții. Cum era și normal, printre aceștia s-au numărat și marinarii, cu numele unora dintre cei căzuți la datorie fiind botezate nave militare ale Forțelor Navale Române, în semn de recunoștință pentru sacrificiul suprem adus în timpul luptelor purtate în Războiul de Reîntregire¹.

Așa cum s-a întâmplat în majoritatea conflictelor armate, multe familii nu și-au mai putut lua rămas bun de la tinerii căzuți pe câmpul de luptă și nu au mai avut unde să își plângă morții, neexistând un loc de îngropăciune cunoscut al celor pierduți. Ca întotdeauna, și mai ales în vremurile de restriște, Biserica s-a îngrijit, prin slujitorii ei, ca de altfel în toate momentele de cumpănă pentru români, să izbăvească sufletele chinuite ale muribunzilor,

---

* În acest articol au fost folosite fragmente din articolul *Un secol de pomenire neîntreruptă, în altarul bisericii din comuna Vedea, județul Giurgiu, a eroilor din Ostrovul Mecica*, publicat în „Misiunea. Revista Centrului de Cercetare a Conlucrării Bisericii Ortodoxe cu Armata României «General Paul Teodorescu»”, IV, nr. 1 (4), 2017, p. 151-155.

** expert Patrimoniu Naval, șef Secție Istoria Marinei, Muzeul Național al Marinei Române

¹ Andreea Atanasiu-Croitoru, *Dulce et decorum est pro patria mori. Anul 1916, Despre eroi*, în „Dunărea și Marea Neagră în spațiul euroasiatic. Istorie, relații politice și diplomație”, vol. IV, partea I, Editura Muzeului Marinei Române, Constanța, 2016, p. 301.

chiar să le trimită ultimele gânduri acasă și, mai ales, să nu uite să-i amintească pe eroii neamului românesc în slujbele de pomenire.

Un exemplu impresionant prin statornicia lui este reprezentat de Biserica „Sfântul Pantelimon” din comuna Vedea (fostă Arsache) din județul Giurgiu, lăcaș monument istoric, ridicat în 1845 și pictat de Gheorghe Tătărescu. Acesta este locul unde au fost aduși și înmormântați cei 6 eroi marinari din Ostrovul Mecica. Un lucru este cert, de aici, 15 ani mai târziu, osemintele locotenentului Remus Lepri au fost deshumate și depuse apoi în Mausoleul Eroilor din Turnu-Severin. Ce nu se cunoaște însă este ce s-a întâmplat cu rămășițele tovarășilor săi, despre care acum nu se mai știe nimic.

Cercetarea pe care am întreprins-o în toamna anului 2016 în localitatea Vedea, în speranța identificării locurilor de veci sau măcar aflării unor noi informații despre eroii marinari, nu a făcut mai multă lumină în caz dar a adus, totuși, unele elemente de noutate față de ceea ce se știa.

Din discuțiile purtate cu preotul paroh Horia Vamoș², slujitor al altarului de aproape patru decenii și foarte bun cunoscător al locurilor, am putut afla că nu mai există nici o urmă a vechilor morminte. Cu toate acestea, în curtea bisericii, în fața intrării în lăcașul de cult, se înalță o cruce de piatră impresionantă pe care sunt încrustate numele eroilor locali căzuți în Primul Război Mondial, alături de care se află și numele *Marinarilor morți în explozia de pe Dunăre*, așa cum sunt cunoscuți de toată comunitatea: locotenentul Remus Lepri, sergentul David Iacob, soldații Enache Cioroiu, Nicolae Cumpătă, Constantin Grecu și Constantin Stancu. Tot de la preotul Horia Vamoș am aflat și că monumentul a fost ridicat, imediat după încetarea ostilităților, prin strădania unora dintre urmașii celor peste 100 de oameni pe care comuna Arsache i-a dat tribut războiului³. Inițiatorii monumentului, dăltuiți pe fețele laterale ale acestuia, sunt localnicii Lazăr Iancu, Vasile Zoițoiu, Stancu Chiripuci, Tudor Manea, Petre Balacciu, Ștefan Piroi, Alexandru Clejanu, Radu Popescu, Constantin Bitu, Ștefan Anghelescu și Marin Căciulan.

---

² Interviu realizat de Andreea Atanasiu-Croitoru, în data de 23 noiembrie 2016, cu preotul paroh Horia Vamoș.

³ Marcel Țena, *Istoria localității Vedea (Arsache, Parapani) din județul Giurgiu (Vlașca)*, Editura MIRA, București, 2012, p. 179.

Astăzi nu se mai observă nici o urmă a mormântului lui Remus Lepri, despre care știm, totuși, că în anul 1931 a fost deshumat și depus în Mausoleul Eroilor din Turnu-Severin, orașul familie sale.

Părintele Horia Vamoș ne-a mărturisit că nu cunoaște amănunte legate de tragedia petrecută în dreptul ostrovului Mecica dar, la fel ca și predecesorii săi, duce mai departe o misiune de credință prin pomenirea *Marinarilor morți în explozia de pe Dunăre*, în fiecare an, de sărbătoarea Înălțării Domnului, Ziua Eroilor.

La un secol de la tragedia din 1916 o simplă hârtie îngălbenită de vreme poartă numele eroilor mai departe, prin pomenirea lor în timpul slujbelor⁴.

*

*Locotenentul Remus Lepri în anul 1916
(Lieutenant Remus Lepri, 1916)*

---

⁴ Andreea Atanasiu-Croitoru, *Despre eroi. Tragedia fraților Lepri*, în „Marea Noastră”, serie nouă, XXVI, nr. 4 (107), nov.-dec. 2016, p. 23.

Locotenentul Remus Lepri s-a născut la 19 noiembrie 1886, în București. Mama, Aneta, era româncă, iar tatăl său, Giacomo Lepri, era italian, de profesie inginer, intrat voluntar în armata română, în rândurile căreia a luptat la Plevna și Grivița. În anul 1887 Giacomo a plecat din București și și-a stabilit definitiv domiciliul în Turnu-Severin⁵. A avut doi fii, Remus și Romulus, pe care i-a pierdut în confruntările din timpul Primului Război Mondial.

După ce a terminat liceul, Remus Lepri s-a îndreptat spre o carieră militară, absolvind în 1910 Școala de Artilerie, Geniu și Marină⁶, fiind încadrat în Marina Militară, cu gradul de sublocotenent. În anul 1913 a fost avansat locotenent, făcându-se repede remarcat printre colegii săi atât prin prisma educație primite în familie, dar și a firii sale plăcute. Unul din camarazii săi, Virgil Alexandru Dragalina, considera că tânărul locotenent Remus Lepri *era cel mai frumos ofițer din marină. De statură mijlocie, însă bine legat, brunet cu tenul alb și ochii negri, visători, era deștept, amabil și politicos*⁷. De asemenea, unii dintre subalternii săi îl descriau cu afecțiune: *Ne iubea și ne aprecia foarte mult, cu el am fi mers la pericolele cele mai mari, căci nu mulți sunt înzestrați cu așa calități ca domnia sa*⁸. În orele de melancolie, îl auzai cântând sau, mai degrabă, fredonând romanețe italienești, în acompaniament de țiteră.

Hai, Remus! Vino în careu să te auzim și noi, îl poftea câte un ofițer prin crăpătura ușii.

Iar Lepri, din singurătatea cabinei lui, răspundea amabil, surâzând melancolic, cu ochii aproape închiși, doar două picături de tuș: *Vă rog să nu mă deșteptați din vis!*

La 1 iulie 1916, cu numai două luni înainte de intrarea României în prima conflagrație mondială, Remus Lepri a fost încadrat la Grupul Portmine, Dragă și Stăvilare, aflat sub comanda locotenent comandorului

---

⁵ Nicolae C. Petrescu, *Marina militară română în Războiul pentru Întregirea României. File de istorie*, Editura și Tipografia Europroduct, Pitești, 2004, p. 193.

⁶ Anton Bejan (coord.), Raymond Stănescu, Neculai Pădurariu, Carmen Atanasiu, Ovidiu Victor Ionescu, Paul Ionescu, *Dicționar Enciclopedic de Marină*, I, Editura Societății Scriitorilor Militari, București, 2006, p. 298.

⁷ Virgil Alexandru Dragalina, *Escadrila de Nistru*, Editura Militară, București, 2011, p. 196.

⁸ Nicolae C. Petrescu, *op. cit.*, p. 194.

Constantin Rădulescu⁹, tânărul locotenent fiind considerat, din punct de vedere profesional, un excelent specialist în folosirea armelor sub apă.

În luna august 1916, în contextul general al desfășurării operațiunilor militare pe linia Dunării, locotenentul Remus Lepri a primit misiunea de a organiza baraje de mine la Turtucaia, între kilometrii 390 și 392, pentru protejarea retragerii Diviziei a 9-a din Silistra. La începutul lunii următoare, ofițerul a avut de executat o nouă însărcinare, aceea de a proteja podul de vase de la Flămânda, realizat pentru trecerea forțelor românești la sud de Dunăre, în spatele trupelor inamice ce acționau în Dobrogea, prin lansarea unui baraj de mine care ar fi oprit înaintarea navelor austro-ungare¹⁰. Pentru apărarea podului s-au completat măsurile împotriva minelor de curent, prin instalarea de stăvilare și dispozitive de pescuit mine.

O altă măsură, trasată tot de Comandamentul Apărării sub Apă, prevedea instalarea unor baraje de mine în dreptul ostroavelor Mecica și Cinghineaua și al localității Pietroșani, județul Vlașca¹¹. Barajele erau realizate cu ajutorul minei „Rădulescu”, inventată de locotenent comandorul Constantin Rădulescu, specialist în Arme sub apă. Mină fluvială de curent și în același timp mină de contact, avea un sistem de aprindere mecanic, folosind fulmicotonul ca încărcătură de explozie.

Odată cu mobilizarea generală a armatei, în 1916, unitățile Marinei Militare au fost dotate cu 362 mine „Hertz”, 100 mine de proveniență rusească, 49 mine „Sautter-Harlé”, 48 mine „Lernet”, 500 mine de curent sistem „Vislowski”¹² și 1.000 mine tip „Rădulescu”. Era normal ca ponderea să o dețină minele de fabricație românească¹³, dar acestea au funcționat defectuos, provocând mari probleme geniștilor și marinarilor români. Colegul de școală militară și prietenul lui Remus Lepri, Virgil Alexandru Dragalina, confirmă și el faptul că: *Aceste mine de invenție românească nu au omorât în*

---

⁹ *Ibidem*, p. 193.

¹⁰ *Ibidem*, p. 194.

¹¹ Cornel Marinescu, Florin Nistor, *Contribuția Marinei Militare Române la planificarea, organizarea și realizarea manevrei de la Flămânda*, în „Forțele Navale Române. 150 de ani de tradiție”, Editura Muzeului Marinei Române, Constanța, 2010, p. 148.

¹² Mina „Vislowski”, invenția mecanicului civil Vislowski din Marina Militară, este o mină fluvială, derivantă, de contact, cu sistem de aprindere mecanic.

¹³ Georgeta Borandă, *Istoricul minelor folosite în Marina Militară Română 1900-1947*, lucrare de cercetare, 1984, Fondul Documentar al Muzeului Marinei Române, p. 87-89.

*cursul războiului nici măcar un singur inamic, în schimb au făcut prăpăd în rândurile noastre. Chiar și unul francez, căpitanul Mercier, i-au rupt un braț; el se afla cu o echipă de mineri pe Valea Jiului când o mină a explodat ca din senin*¹⁴. Similar, generalul Alexandru Averescu considera, într-un raport referitor la operațiunile militare de la Flămânda, că *în timpul executării barajelor de la Mecica și Pietroșani*¹⁵ *au avut loc explozii premature de mine, omorând ofițeri și trupă, din cauza defectuoșității materialului fabricat și imaginat în țară*¹⁶.

Lui Remus Lepri i-a fost ordonată misiunea montării unui baraj de mine în dreptul ostrovului Mecica, din dreptul localității Arsache, județul Vlașca, unde au fost aduse, în secret, 50 de mine „Rădulescu“. Locotenentul a pregătit minele, timp de două zile, pentru organizarea dispozitivului, așteptându-se un moment favorabil pentru lansarea barajului¹⁷, fără a știi că acestea au fost, practic, ultimele sale momente de viață deoarece întregul dispozitiv de apărare construit de locotenentul Remus Lepri și soldații ce îl însoțeau a explodat, provocând moartea instantanee a acestora.

Extrem de impresionantă este descrierea momentului deflagrației de către Virgil Alexandru Dragalina: *Era dimineață, timp frumos, iar Lepri stătea pe o mină și citea un ziar, în timp ce un sergent cu trei marinari făceau ultimul control și legăturile necesare. Nu se știe ce s-a întâmplat, cu siguranță însă un defect de construcție, o mină a explodat și, prin simpatie, au explodat deodată toate minele*¹⁸. Iar relatarea a ceea ce a urmat este de-a dreptul tragică: *A fost o explozie formidabilă, ceva infernal, când pământul s-a cutremurat, arborii din apropiere au fost smulși și aruncați la mari*

¹⁴ Virgil Alexandru Dragalina, *op. cit.*, p. 196.

¹⁵ La Pietroșani, județul Vlașca, au avut loc două accidente grave din cauza exploziei premature a minelor „Rădulescu“, ucigând majoritatea personalului specializat, un marinăr francez și pe căpitanul francez Beherze de Laulay. Constatându-se că exploziile proveneau din cauza unor scurt-circuite, comandantul Apărărilor sub Apă a hotărât să nu le mai întrebuițeze până nu vor fi puse la punct (Nicolae Bârdeanu, Dan Nicolaescu, *Contribuții la istoria Marinei Române*, I, *Din cele mai vechi timpuri și până în 1918*, Editura științifică și enciclopedică, București, 1979, p. 288).

¹⁶ Alexandru Averescu, *Memoriu asupra trecerii de la Flămânda*, în „Document“, XII, nr. 2 (44), 2009, p. 46.

¹⁷ Nicolae C. Petrescu, *op. cit.*, p. 194.

¹⁸ Virgil Alexandru Dragalina, *Escadrila de Nistru*, Editura Militară, București, 2011, p. 196.

distanțe, iar Lepri. cu cei patru marinari. au fost pulverizați. În jurul locului, pe o mare întindere, pământul a fost scormonit și iarba arsă. Totuși, pe un sector îngust, ce avea vârful în centrul cercului celor 50 de mine, nu s-a dezvoltat nici o presiune și nici căldură, așa că iarba a rămas intactă. Pe acest sector veneau doi ostași călări, aducând un nou ordin locotenentului Remus Lepri. Acești călăreți se aflau la o mică distanță de locul nenorocirii și astfel au putut să povestească cele de mai sus. Și nimic nu s-a putut găsi din corpurile celor patru nenorociți, decât o bucată de stofă din sacoul locotenentului Remus Lepri, aruncată departe, în pădure, într-un vârf de copac¹⁹.

Unul dintre foarte puținii supraviețuitori ai exploziei, deși șocat, a descris întrucâtva altfel evenimentul. Gheorghe C. Vasile relatează: *mă aflu la 7 metri de locul unde erau minele, am fost izbit de o puternică bubuitură care m-a trântit la pământ. După câteva secunde am auzit a doua explozie, era o teribilă dezordine printre materialul minelor, corpuri mutilate și zdrobite. Sergentul David Iacob era agățat într-un pom cu capul rețezat care împreună cu o parte din regiunea abdominală și antebrațele se găseau la 10 metri depărtare, restul corpului era azvârlit la trei metri înălțime în salcia sub care lucra. Locotenentul Remus Lepri se afla cu fața spre mină și cu spatele spre Dunăre, cu picioarele zdrobite de la glezne, cu lovituri multe pe tot corpul, cu hainele în mare parte arse. Soldatul Stancu Constantin nu a putut fi găsit decât prea mutilat și sfâșiat în bucăți care se depărtau de la locul exploziei la 30 de metri și chiar mai mult. Soldatul Cioroiu Enache avea intestinale zdrobite, soldatul Grecu Constantin era cu craniul spart și picioarele lipsa mai jos de genunchi²⁰.*

Locotenentul Remus Lepri, alături de camarazii săi, a fost înmormântat, cu onorurile cuvenite, în curtea bisericii din comuna vlăsceană Arsache. În anul 1931 osemintele locotenentului Remus Lepri au fost deshumate și depuse în Mausoleul Eroilor din Turnu-Severin, împreună cu cele ale fratelui său, căpitanul de infanterie Romulus Lepri, căzut și el la datorie, tot în anul 1916²¹.

¹⁹ *Ibidem*, p. 197.

²⁰ Nicolae C. Petrescu, *op. cit.*, p. 100.

²¹ Căpitanul Romulus Lepri (Puiu) era în fruntea unei companii de mehedinteni și făcea parte din Divizia de la Cerna, comandată de generalul Ioan Dragalina. A murit în confruntările de la Jiu, în dimineața zilei de 14 octombrie 1916: *Mergând la atac în fruntea companiei*

*Frații Remus (stând jos) și Romulus Lepri
(The Lepri Brothers. Remus (sitting down) and Romulus)*

La două zile de la moartea locotenentului Remus Lepri s-a primit la Cenzura Marinei o scrisoare a lui Giacomo Lepri, care nu primise încă vestea tragică:

---

lui și cu țigara în gură, în cea mai înverșunată luptă și hotărâtoare în același timp – lupta de la Rasovița -, Puiu Lepri a fost lovit de două gloanțe de mitralieră în piept. Dus de brancardieri înapoia frontului, el a cerut fanionul tricolor de la o brancardă, s-a ridicat pe coate ca să sărute culorile țării și apoi, cu gura plină de sânge, a vrut să strige, însă abia a putut să articuleze: «Trăiască generalul Dragalina!» și imediat a căzut mort pe brancardă (Virgil Alexandru Dragalina, op. cit., p. 199).

„Remus, scumpul meu fiu. După cum știi, eram un tânăr dornic de a munci, când am părăsit frumoasa mea țară, Italia, pentru a veni să mă stabilesc în România. Aici am găsit multă bunăvoință și o inimă caldă, inima latină a României. A survenit războiul din 1877, când toată floarea Severinului nostru drag pleca să lupte pe câmpiile Bulgariei. Inima nu m-a răbdat, trebuia să arăt recunoștință acestei țări și astfel m-am dus ca soldat voluntar să lupt cot la cot cu oltenii mei, la Grivița și Plevna, să dau tributul meu de sânge pentru patria adoptivă. Am primit apoi cetățenia română, fiind înaintat ofițer de rezervă.

Pe voi, băieții mei dragi, v-am crescut în dragostea nemărginită pentru țara voastră, minunata Românie, a doua patrie a mea. Dar, de la moartea prematură și atât de tragică a mamei voastre, voi doi băieți - fiii mei - ați rămas singura mea consolare în viață, unica mea rațiune de a trăi.

Prin aceasta nu vreau să înțelegeți frică, lașitate, să vă ascundeți în spatele frontului pentru a vă păzi pielea. Nu aș vrea să văd că am zămislit doi corbi. Fiți viteji, feciorii mei! Fiți mândri, demni și îndrăzneți, ca doi falnici vultani din piscurile Carpaților! Și fiți siguri că pe niciun glonț inamic nu stă scris numele voastre, Romulus și Remus.

Te binecuvântează al tău tată”.

Comandantul ofițerului-erou, locotenent comandorul Constantin Rădulescu, scria la 16 septembrie 1916 tatălui acestuia: *A fost un excelent ofițer de marină, avea o educație aleasă și un caracter desăvârșit. Pierderea lui este plânsă de toți ofițerii de marină, de la cel mai mic până la amiral. A murit făcându-și datoria, (...) a murit ca un erou.*

Martor al sfârșitului tragic al locotenentului Remus Lepri, sergentul de marină Vasile Ghiță îl descria astfel: *în cei trei ani cât am fost ajutorul său, am fost tratat nu ca un inferior, ci ca un frate mai mic (...)*²².

Parcă urmând cuvintelor pe care Virgil Dragalina le spunea despre Remus Lepri: *A fost un erou însă, înainte de toate, a fost un martir al neamului*²³, statul român, încă din Primul Război Mondial, a dat numele eroului unui ponton de mine, pentru ca, ulterior, prin Înaltul Decret Regal

²² Nicolae C. Petrescu, *op. cit.*, p. 194.

²³ Scrisoare adresată de Virgil Dragalina, lui Traian Lepri, în 16 aprilie 1966, Fondul documentar al Muzeului Național al Marinei Române

nr. 1061 din 1 aprilie 1921, să acorde unei canoniere numele „Locotenent Lepri Remus”²⁴.

Chiar dacă locotenentul Remus Lepri, prin tragedia întâmplată, cunoaște o notorietate ceva mai mare, nu trebuie uitați nici cei 5 camarazi ai săi: sergentul David Iacob și soldații Enache Cioroiu, Nicolae Cumpătă, Constantin Grecu și Constantin Stancu, oameni care au trăit, iubit și au avut speranțe de viitor și care, mult prea devreme, au părăsit lumea aceasta.

Încercăm ca, prin reconstituirea acestui mic episod din istoria noastră, să nu îi uităm nici noi.

---

²⁴ Nicolae C. Petrescu, *op. cit.*, p. 194.